

Tanke, at Rigsdagens Besøielse i sin Tid kunde oversføres paa et Kirkeeraad; wertilmod turde det være meget sandsynligt, at den Bane, Rigsdagen og særlig det ene Thing ved Finantsloven havde faaet til at bevilge af Kirkefonden, vilde være en overmaade stor, ja afgørende Hindring for, at et Kirkeeraad fik nogenformel væsentlig Indflydelse paa Kirkens økonomiske Anliggender.

Vi have hidtil især dvælet ved den formelle Side af Foranstaltningen og de Mangler, der i vore Tanker findes ved Planen til dens Gjennemførelse. Betragte vi Foranstaltningen selv fra Folketirkens Interesses Standpunkt, ville de fleste af os (Berthelsen, Madvig, Mosstr) gjerne for Dieblisset, ligesom den ærede Minister, der har forelagt Lovudkastet, undlade at gaae ind paa Spørgsmaalet om den streng rettlige Bestaandehed af de kirkelige Indtægter (Kirkens formeente Eiendomsret), saameget mere, som vi ikke tiltroe os Kræfter til og i ethvert Tilfælde her ikke vilde have Plads til at behandle nogenlunde grundigt dette Forhold, ved hvilket Henvisningen til berømte Juristers og Kirkeretslæreres Lære og Dyringer alt ofte er givne, og i Anledning af hvilket der maaskee imellem os selv vilde reise sig Meningsforskjel, naar Begreberne og Consequenterne skulde fastsættes. Men vi kunne dog ikke, saaledes som det skeer i Lovudkastets Motiver, blive staaende ved den blotte Forudsætning, at det, naar Kirkens økonomiske Tilstand i det Hele opgjøres, saa klarlig vil vise sig og almindelig anerkjendes, at den ikke har for meget, at hiint Spørgsmaal taber al praktisk Betydning; vi maae fastholde, at der i den Maade, hvorpaa ved Grundloven en Folketirke anerkjendes og fik Tilfagn om Understøttelse, laa en indirecte Bedgaelse af og et Tilfagn om, at man, i det Ringeste saalænge Folketirkens Omfang i Forhold til Befolkningens Tal ikke væsentlig forrykkes, ikke vil formindste det Complex af Indtægter, der (— for ganske at forbigaae private Gaver —) i Aarhundreder under Statens og Lovgivningens Beskyttelse har været henlagt dertil, saameget mere som dette Complex, navnlig hvad Tienden angaaer, efter at være

forvandlet til fast Afgift, ikke stiger med den tiltagende Production. Skjøndt nu herved ingenlunde udelukkes Statens og den verdslige Lovgivningsmagts Besøielse til baade at kontrollere Anvendelsen af de Indtægter, som den, hvis de bleve utilstrækkelige, kunde blive opfordret til at supplere, eller til at uafviseligt Hensyn til Almeenvellet at forandre Udelses- og Betalingsmaaden med Bevaring af Værdien, kunne vi dog ikke afvise det som et ubilligt Krav, at der ved en Forandring, hvorved Tiendeindtægten forvandles til en samlet Masse, hvorover skal disponeres efter nye Regler og Bestemmelser, puffes og forlanges et bestemt Tilfagn om, at Indtægterne kun skulle anvendes til kirkelige Formaal og (især da denne Begrænsning kan blive underkastet forskjellig Fortolkning) fornemmelig til det, hvortil de hidtil have været anvendte, til Opretholdelsen af den kirkelige Lærestand, eller erklære det for ubegrundet, at Udeladelsen af et saadant Tilfagn findes betænkeligt for Folketirken. Det tør, saa klart det endog fremtræder, at der ved Lovudkastet ikke er tilfattet i mindste Maade at formindste de kirkelige Indtægter, men alene at gjøre dem mere tilstrækkelige ved noget friere Anvendelse, dog ikke lades upaaagtet, at der stundom have ladet sig høre Røster, der mere eller mindre tydeligt fatte Tiendens forandrede Oppebørsel, ligesom Forandringer med Hensyn til Præstegaardene, i Forbindelse med Tanken paa videre gaaende Indgriben i Anvendelsen af Indtægterne og Bestemmelsen af deres Formaal. Allerede dette, at det, selv om det udtrykkelig fastsættes, at Kirkefondens Indtægter ikke maatte anvendes til andre end kirkelige Diemed, dog gjøres afhængigt af Rigsdagens Bevilling i hvert enkelt Tilfælde, hvorvidt de endelig ville blive anvendte, medfører en vis Usikkerhed med Hensyn til Rigsdagens Stemning til enhver Tid, en Usikkerhed, hvorimod Kongens Magt til at standse med Ombytningen af Kaldenes Tiendeindtægt og Pengeløn ikke yder en fuldstændig Garant, ifølge den ovenfor antydede Vanffelighed ved at anvende dette Middel og Umuligheden af at beregne tilkommende constitutionelle Raadgivers Anskuelse og Fasthed, især under mulige andre Tryk paa Regjeringen. Det bør herved heller ikke lades